

ผลสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ ประจำปี 2012 (ตัวเลขล่าสุด)

เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2556 ได้มีการรายงานตัวเลขล่าสุดของผล “การสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศประจำปี 2012” ที่เจแปนฟาวนด์ เดชั่นทำการสำรวจในปี 2012 (พ.ศ. 2555) โดยจะขอสรุปผลดังนี้

1. จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกมีประมาณ 3,980,000 คน

สภาพการณ์การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกมีดังนี้ ตัวเลขที่แสดงในวงเล็บ เป็นผลสำรวจเมื่อ 3 ปีก่อนในปี 2009 (พ.ศ. 2552)

จำนวนประเทศ:	136 ประเทศ/ภูมิภาค	(133 ประเทศ/ภูมิภาค)
จำนวนสถาบัน:	16,045 แห่ง	(14,925 แห่ง)
จำนวนผู้สอน:	63,771 คน	(49,803 คน)
จำนวนผู้เรียน:	3,984,538 คน	(3,651,232 คน)

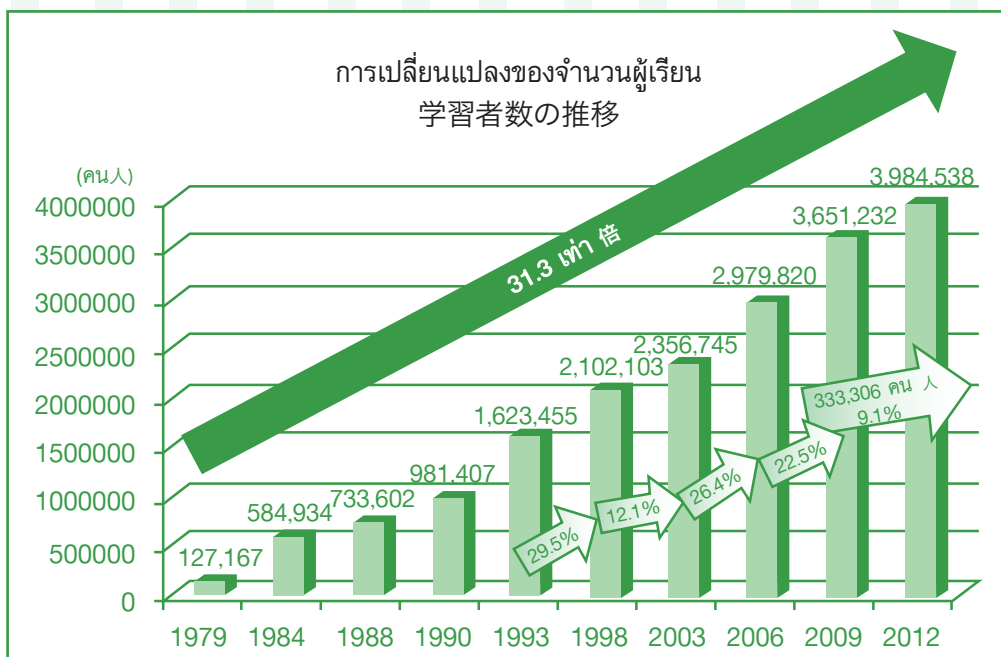
「2012年海外日本語教育機関調査」結果(速報値) について

2012年に国際交流基金が実施した「2012年海外日本語教育機関調査」の結果速報が2013年7月8日に発表されましたので、その概要をお知らせいたします。

1. 全世界の日本語学習者数は約398万人に

全世界で行われている日本語教育の状況は以下のとおりでした。括弧内は3年前の2009年の調査結果です。

国数:	136か国・地域	(133か国・地域)
機関数	16,045機関	(14,925機関)
教師数:	63,771人	(49,803人)
学習者数:	3,984,538人	(3,651,232人)

สารบัญ / 目次

01 ผลสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศประจำปี 2012 (ตัวเลขล่าสุด)
『2012年海外日本語教育機関調査』結果(速報値)について

04 แนะนำคอร์สภาษาญี่ปุ่น JF (ตอนที่ 7)
国際交流基金バンコク日本文化センター・JF講座 (第7回)

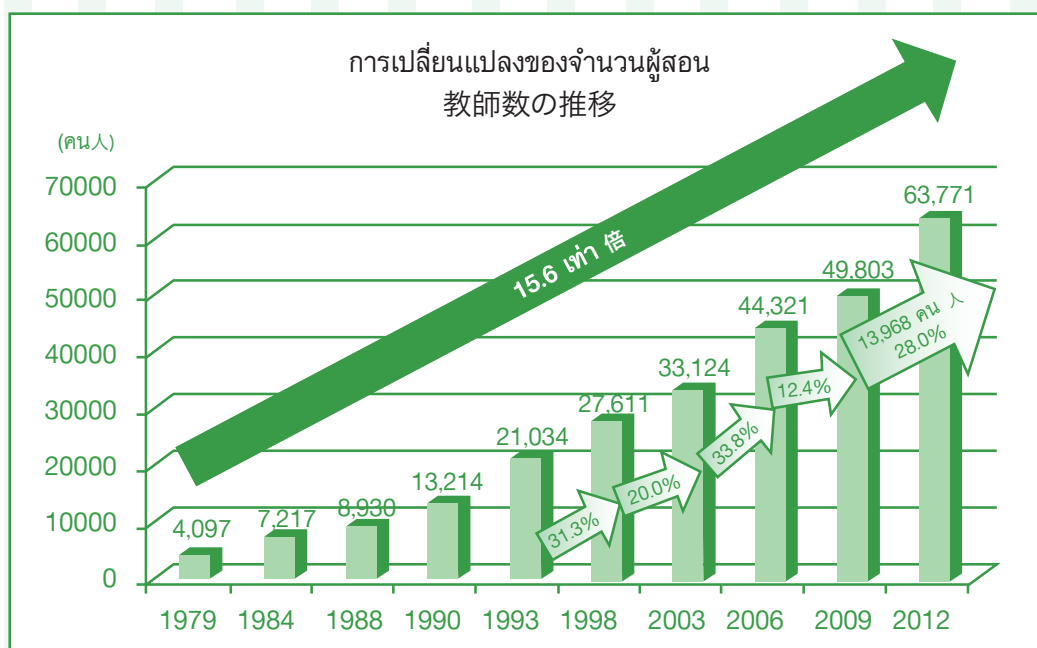
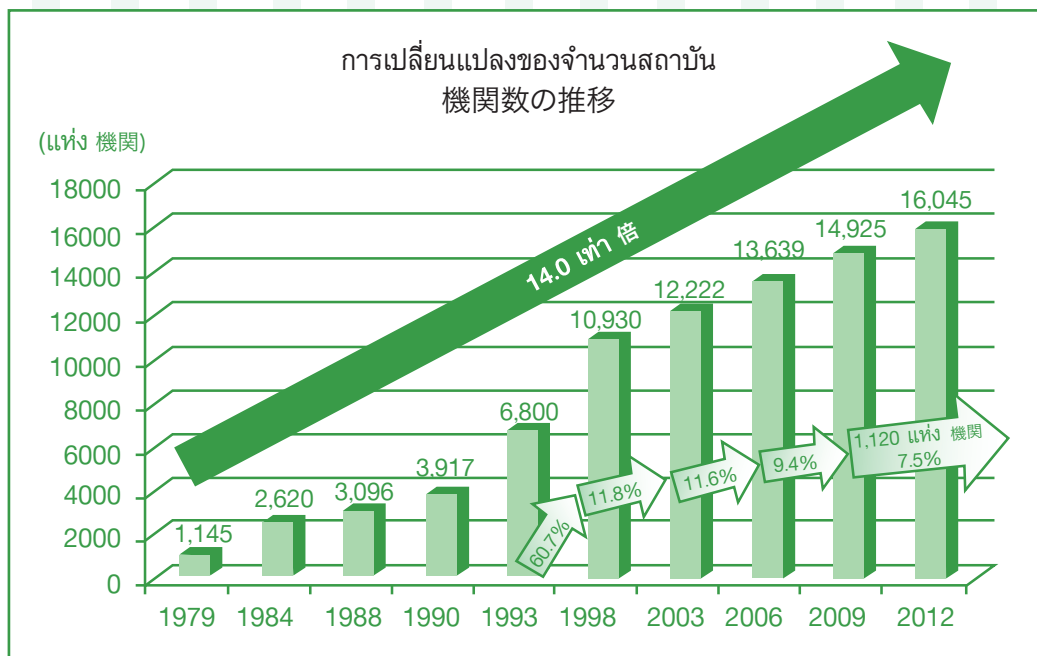
06 แนะนำกิจกรรมในห้องเรียนที่นำไปใช้ได้ทันที (ตอนที่ 2)
すぐに使える教室活動の紹介(第2回)

07 สัมมนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นครั้งที่ 1 ประจำปี 2556
2013年度第1回日本語教育セミナーのご案内

08 บทความผู้เชี่ยวชาญ : มาพูดภาษาญี่ปุ่นกันเถอะ -
สนทนาภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้นโดยนำเสนอสนทนามาใช้ -
JF 専門家寄稿: 日本語で話そう! ~ 会話の表現を取り入れた初級日本語会話~

11 เรื่องเล่าจากอาเบะจัง
あべちゃんのお話

12 แนะนำสื่อการสอน
教材紹介

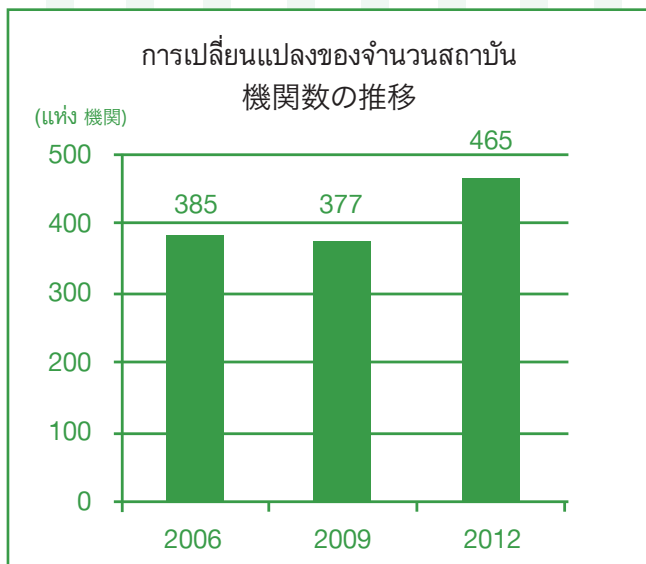
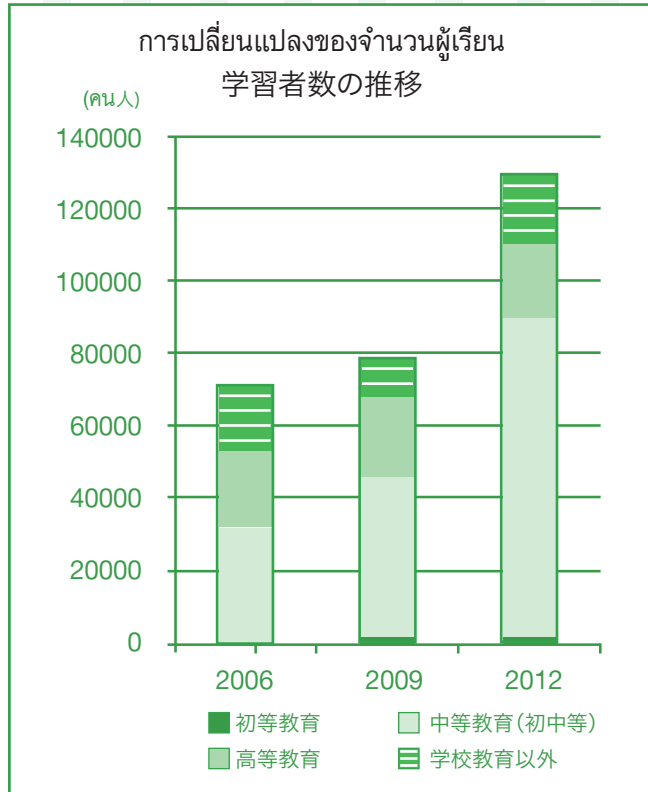
จำนวนผู้เรียนและอัตราการเปลี่ยนแปลง 10 อันดับสูงสุด
学習者数上位10か国・地域の学習者数及び変化

ลำดับ 順位	ประเทศ/ภูมิภาค 国・地域名	จำนวนผู้เรียนปี 2009 2009年学習者数(人)	จำนวนผู้เรียนปี 2012 2012年学習者数(人)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) 増減率(%)
1	จีน 中国	827,171	1,046,490	26.5
2	อินโดนีเซีย インドネシア	716,353	872,406	21.8
3	เกาหลี 韓国	964,014	840,187	▲ 12.8
4	ออสเตรเลีย オーストラリア	275,710	296,672	7.6
5	ไต้หวัน 台湾	247,641	232,967	▲ 5.9
6	สหรัฐอเมริกา 米国	141,244	155,939	10.4
7	ไทย タイ	78,802	129,616	64.5
8	เวียดนาม เวียดนาม	44,272	46,762	5.6
9	มาเลเซีย มาเลเซีย	22,856	33,077	44.7
10	ฟิลิปปินส์ フィリピン	22,362	32,418	45.0

2. จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมี 130000 คน

ข้อมูลด้านล่างเป็นสภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ตัวเลขในวงเล็บเป็นผลสำรวจเมื่อ 3 ปีก่อนในปี 2009 (พ.ศ. 2552) จะเห็นว่าจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 64.5 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2009 (พ.ศ. 2552)

- จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น 129616 คน (78802 คน)
- จำนวนผู้สอนภาษาญี่ปุ่น 1387 คน (1240 คน)
- จำนวนสถาบันการสอนภาษาญี่ปุ่น 465 แห่ง (377 แห่ง)

จำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จาก “การสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นปี 2012” พบว่ามีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่า เจแปนพาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย จะให้การสนับสนุนยิ่งขึ้นสำหรับการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มเป็นจำนวนมาก

3. ผลการสำรวจโดยละเอียด

สามารถดูผลการสำรวจครั้งนี้อย่างละเอียดได้จากทางเว็บไซต์ด้านล่างนี้
<http://www.jpj.go.jp/j/japanese/survey/result/survey12.html> (ภาษาญี่ปุ่น)
<http://www.jpj.go.jp/e/japanese/survey/result/survey12.html> (ภาษาอังกฤษ)

2. タイ国内の日本語学習者数は約13万人

タイの日本語教育の状況は以下のとおりで、括弧内は3年前の2009年の調査結果です。2009年と比較すると、日本語学習者数が約64.5%増えていることが分かります。

- 日本語学習者数 129,616人 (78,802人)
- 日本語教師数 1,387人 (1,240人)
- 日本語教育機関数 465機関 (377機関)

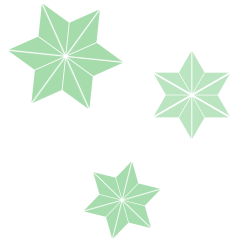
จำนวนผู้เรียน (คน) 学習者数(人)	2006	2009	2012
ระดับประถมศึกษา 初等教育	31,697	1,534	1,552
ระดับมัธยมศึกษา 中等教育		42,400	88,325
ระดับอุดมศึกษา 高等教育	21,634	23,707	19,908
อื่นๆ 学校教育以外	17,770	11,161	19,831
รวม 合計	71,083	78,802	129,616

タイにおいては、従来から中等教育における学習者数が増加傾向にあります。2012年日本語教育機関調査では学習者が約2倍に増加しました。国際交流基金バンコク日本文化センターでは、タイ教育省と協力しながら、学習者が増加している中等教育への支援を一層強化していく予定です。

3. 調査結果詳細について

今回の調査結果の詳細については、以下のウェブサイトをご覧ください。
<http://www.jpj.go.jp/j/japanese/survey/result/survey12.html> (日本語)
<http://www.jpj.go.jp/e/japanese/survey/result/survey12.html> (英語)

เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ เปิดคอร์สภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ชั้นกลางและขั้นสูงสำหรับบุคคลทั่วไปเป็นประจำทุกปี และในปีการศึกษา 2556 นี้ได้เริ่มจัดกิจกรรมสัมพัฒนธรรมญี่ปุ่นด้วยภาษาญี่ปุ่น เป็นกิจกรรมสั้นๆ ในวันเดียว

ในฉบับนี้ ขอเล่าถึงกิจกรรมสัมพัฒนธรรมญี่ปุ่นด้วยภาษาญี่ปุ่น 2 กิจกรรมที่ได้จัดไปแล้ว

1. “เรียนรู้ประสบการณ์ด้วยภาษาญี่ปุ่น มารยาทในการรับประทานอาหารญี่ปุ่น” (เดือนเมษายน)

ที่กรุงเทพฯ มีร้านอาหารญี่ปุ่นอยู่มากมาย หลายร้านมีราคาย่อมเยาสามารถเข้าไปรับประทานได้สบายๆ ทั้งแบบไปกันเป็นครอบครัวหรือไปเป็นกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกัน สำหรับคนกรุงเทพฯ การรับประทานอาหารญี่ปุ่นเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ จึงได้จัดกิจกรรม “มารยาทในการรับประทานอาหารญี่ปุ่น” เพื่อเรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการรับประทานอาหารญี่ปุ่นที่โดยปกติแล้วอาจจะมองข้ามไป

รายละเอียดเนื้อหาของกิจกรรมมีดังนี้

- ① วัฒนธรรมการรับประทานอาหารที่แตกต่างกันของไทยกับญี่ปุ่น
- ② เกมทายปัญหาเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารญี่ปุ่น
- ③ เรียนรู้วิธีการใช้ตะเกียบและปฏิบัติจริง
- ④ มารยาทในการใช้ตะเกียบ
- ⑤ เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหาร (เช่น いただきます)
- ⑥ รับประทานอาหารร่วมกัน

อาจารย์ชาวญี่ปุ่นเป็นผู้อธิบายโดยมีอาจารย์ชาวไทยเป็นผู้แปล มีผู้เรียนหลากหลายตั้งแต่เด็กนักเรียนชั้นประถมไปจนถึงบุคคลวัยทำงานหรือผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเลยไปจนถึงผู้ที่พูดภาษาญี่ปุ่นได้คล่อง นอกจากนี้ ยังมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มาเป็นครอบครัวด้วย

เกมทายปัญหาได้ให้ผู้เรียนร่วมทายปัญหาและตอบว่าถูกหรือผิด เช่น เวลารับประทานอาหาร ชาวญี่ปุ่นจะถือถ้วยข้าวไว้ในมือใช่หรือไม่ เวลารับประทานอาหาร ชูชิ ชาวญี่ปุ่นจะเอาเนื้อปลามาจิ้มโชยุใช่หรือไม่ เป็นต้น มีผู้เรียนตอบถูกทุกข้อหลายคน ซึ่งทำให้สัดส่วนของผู้ตอบคำถามได้ถูกต้องมีมาก อาจเป็นเพราะผู้เรียนรู้จักมารยาทในการรับประทานอาหารญี่ปุ่นมาบ้างแล้วจากการดูละครหรือภาพยนตร์หรือจากการรับประทานอาหารที่ร้าน อาจารย์ผู้สอนได้อธิบายการหยิบและการวางตะเกียบที่ถูกต้อง แล้วให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติร่วมกัน อันที่จริงคนไทยก็คุ้นเคยกับการใช้ตะเกียบ แต่พอได้เรียนรู้การหยิบและวางตะเกียบแบบญี่ปุ่นแล้วก็ถึงกับประหลาดใจกันไปเลยทีเดียว ผู้เรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้นยกมือถามกันอย่างมากจนอาจารย์ผู้สอนเองก็แปลกใจ

หลังจากนั้น ทุกคนร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน เริ่มจากการพูด いただきます แล้วใช้ตะเกียบรับประทานอาหารอย่างถูกต้องตามที่เรียนกันมา สนุกและอร่อยกันทุกคนเลยครับ

จากแบบสอบถามประเมินผล ผู้เรียนชื่นชอบและให้ความสนใจหลากหลาย เช่น “เข้าใจง่ายมากเพราะได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง” “ทำให้ทราบว่าคนญี่ปุ่นให้ความสนใจกับเรื่องอย่างละเอียดอ่อน” หรือ “ทำให้อยากเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติม”

国際交流基金バンコク日本文化センターでは、今年度から、通常の日本語講座とは別に、1回完結型の特別講座「文化日本語講座」を開始しました。これは、日本文化を体験しながら、それに関連した日本語を学ぶ講座です。

今号では、これまでに実施した2回の講座「日本語で体験! 和食のマナー」と「日本語で体験! セタまつり」について簡単にレポートします。

1. 「日本語で体験! 和食のマナー」(4月)

バンコク市内には、本当にたくさんの日本料理店があります。家族連れや学生同士で気軽に入れる手頃なレストランも多く、日本料理がバンコクの人々にとって、ごく当たり前のものになっていると感じます。そこで、普段何気なく食べている日本料理の基本的なマナーを紹介し体験してもらう講座を実施してみようと考えました。

内容は、以下の通りです。

- ① タイと日本の食習慣の違い
- ② 和食のマナー〇×クイズ
- ③ 箸の使い方実践
- ④ 箸のマナー
- ⑤ 食事のあいさつ(「いただきます」など)
- ⑥ 会食(日本料理店の宅配弁当)

講義は日本人講師が行い、タイ人講師が通訳を担当しました。受講者は小学生から大人まで幅広く、また、日本語レベルも、未習者から「ペラペラ」な人まで様々。家族で参加してくれた受講者もいました。

和食のマナー〇×クイズでは、例えば「食器は基本的に手で持って食べる」とか「寿司を食べる時はネタの方に醤油をつける」などを出題しましたが、全問正解者も出るほど、正解率は高かったです。ドラマや映画などを見たり、実際にお店で体験したりして、皆さんかなりの知識を持っているようでした。箸の使い方実践では、箸の取り上げ方と下ろし方を実演して見せ、受講者の皆さんにも体験してもらいました。タイの人々にとって箸は身近なものですが、この「箸の上げ下ろし」には驚いていたようです。講義中は、積極的な質問が相次ぎ、皆さんの関心の高さに驚かされました。

最後は、みんなで会食です。「いただきます!」と言ってから、習ったばかりの箸の上げ下ろしをさっそく実演。楽しくおいしくいただくことができました。

講座終了後のアンケートには、「実際に体験できたので、わかりやすかった」「日本人は細かいことまで心がけていることがわかった」「日本語を勉強してみたくなった」などの感想が寄せられました。皆さんに満足してもらえたようです。

2. “สัมผัสวัฒนธรรมญี่ปุ่นด้วยภาษาญี่ปุ่น เทศกาลทานาบาตะ” (เดือนกรกฎาคม)

กิจกรรมเทศกาลทานาบาตะนี้จัดขึ้นในวันที่ 6 กรกฎาคมก่อนวันทานาบาตะ (7 กรกฎาคม) 1 วัน เทศกาลทานาบาตะเป็นหนึ่งในเทศกาลประจำปีที่ชาวญี่ปุ่นคุ้นเคยเป็นอย่างดี แล้วสำหรับคนไทยรู้จักเทศกาลนี้กันบ้างไหมครับ เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ได้จัดกิจกรรมนี้เพื่อให้คนไทยได้มีประสบการณ์ โดยหวังว่าจะทำให้ชื่นชอบประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น

กิจกรรมในครั้งนี้เน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับบรรยากาศของเทศกาลทานาบาตะเป็นหลักมากกว่าการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น เนื้อหาของกิจกรรมมีดังนี้

- ① แนะนำประเพณีและเทศกาลประจำปี
- ② แนะนำประวัติความเป็นมาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทศกาลทานาบาตะ
- ③ เรียนรู้และฝึกเขียนคำขอพร
- ④ เรียนรู้และฝึกทำของประดับตกแต่งต้นไฟในเทศกาลทานาบาตะ
- ⑤ ใส่ชุดยูกะตะ

แม้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนภาษาญี่ปุ่น แต่ก็พยายามเขียนคำขอพรด้วยภาษาญี่ปุ่นโดยดูจากตัวอย่างที่ให้ นับว่าเป็นโอกาสดีสำหรับผู้เรียนที่ได้ลองฝึกเขียนตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่ไม่เคยเขียนมาก่อน ไม่ทราบว่าจะแต่ละคนเขียนขอพรอะไรกันบ้างครับ ขอให้คำขอเหล่านั้นไปถึงสวรรค์นะครับ

ลำดับต่อไป เป็นการเรียนรู้และฝึกทำของประดับตกแต่งต้นไฟในเทศกาลทานาบาตะกันครับ ทุกคนพยายามกันอย่างสุดความสามารถ ตามดูคำอธิบายไป มือก็ปฏิบัติตามไป อีกทั้งยังต้องใช้กรรไกรตัดให้ได้รูป หากตัดผิด ก็คงจะได้ผลงานชิ้นใหม่ไปเลยนะครับ แต่กระนั้นทุกคนก็ไม่ลดละความพยายาม เป็นภาพที่น่าประทับใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนมากครับ ผู้เรียนทุกคนสวมชุดยูกะตะและช่วยกันทำของประดับต้นไฟ เป็นบรรยากาศของเทศกาลทานาบาตะจริงๆ เลยครับ

ในช่วงท้ายเป็นการถ่ายรูปหมู่ร่วมกัน จากนั้นแต่ละคนก็ถ่ายภาพตัวเองใส่ชุดยูกะตะเก็บไว้เป็นที่ระลึกกันหลากหลายท่าทีเดียว คงจะส่งไปให้ครอบครัวและเพื่อนดูแน่เลยใช่ไหมครับ

จากแบบสอบถามประเมินผล ผู้เรียนชื่นชอบที่ได้ใส่ชุดยูกะตะและทำของประดับต้นไฟ แม้ในชีวิตประจำวันจะไม่มีโอกาสได้ใส่ชุดยูกะตะ แต่ก็อยากให้ทุกคนทำของประดับตกแต่งที่บ้านนะครับ

สำหรับปีการศึกษา 2556 นี้ ยังมีอีก 2 กิจกรรมที่เตรียมจัดขึ้นคือ “กิจกรรมเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นผ่านการท่องเที่ยวญี่ปุ่น” จัดในเดือนตุลาคม 2556 และ “กิจกรรมเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นผ่านการประดับตกแต่งในแบบญี่ปุ่น” จัดในเดือนมีนาคม 2557 ขอเชิญผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมและภาษาญี่ปุ่นมาร่วมกิจกรรมด้วยกันนะครับ อาจารย์ภาษาญี่ปุ่นท่านใดที่สนใจและอยากจะทำลงสัมผัสพร้อมร่วมปฏิบัติจริง ก็เชิญติดต่อมานะครับ

2. 「日本語で体験!七夕まつり」(7月)

七夕の前日、7月6日に実施しました。日本人にとっては非常に馴染みのある年中行事ですが、タイの人々にとってはどうなのでしょう。体験することを通して、もっと日本を好きになってもらえたら…、そんな思いで取り組みました。

今回は、日本語を学ぶというよりも七夕まつりを体験することをメインに、以下の内容を行いました。

- ① 日本の年中行事紹介
- ② 七夕物語と七夕に関する知識の紹介
- ③ 短冊作り
- ④ 七夕飾り作り
- ⑤ 浴衣着付け

参加者の多くは日本語学習未経験者でしたが、短冊作りでは例文を見ながら一生懸命日本語で書いていました。書いたことのない文字を、この機会に書いてみようと思ったのもかもしれません。皆さん、どんなお願いをしたのでしょうか。天に届くといいですね。

続く七夕飾り作りでは、皆さん四苦八苦。「作り方」を見ながら、折っては開き、折っては開き…。それに、はさみを入れる所を間違えると、違う「作品」が出来上がってしまうんです。それでも、諦めずに何度も挑戦する姿が印象的でした。浴衣を着て、飾りを作るなんて、とても「七夕」らしいですね。

最後はみんなで記念撮影。その後は、それぞれ好きなポーズで撮影大会。家族や友達に、浴衣姿を見せてあげるのでしょうか。

講座終了後のアンケートを見ると、浴衣着付けと七夕飾り作りが好評でした。浴衣は普段着ることはできませんが、七夕飾りはぜひご自宅でも作ってみたいと思います。

さて、今年度後半には、以下の2つを実施する予定です。

10月「観光で使えるかんたん日本語」

来年3月「日本語で体験!日本の飾り切り」

皆さんの周りに日本文化や日本語に興味のある人がいたら、ぜひご紹介ください。また、この講座の内容に興味を持たれた先生、自分もやってみようかなと思われた先生がいらっしゃいましたら、お気軽にお問い合わせください。

แนะนำกิจกรรมในห้องเรียนที่ นำไปใช้ได้ทันที (ตอนที่ 2)

Nami EBATA

อาจารย์ประจำฝ่ายภาษาญี่ปุ่น
เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ

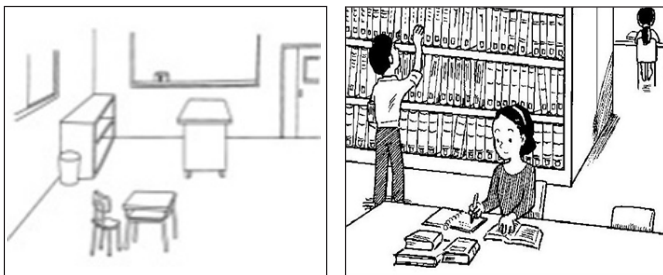
สวัสดีค่ะทุกท่าน เป็นอย่างไรบ้างคะ สนุกกับการสอนหรือเปล่านั้น ดิฉัน
ขอแนะนำกิจกรรมในห้องเรียนที่สามารถนำไปใช้ได้ทันทีและเป็นประโยชน์
สำหรับผู้สอนที่ไม่ค่อยมีเวลาเตรียมการสอนค่ะ

ครั้งนี้เป็นกิจกรรมของตำรา Akiko to Tomodachi (“ตำราอะกิโกะ”)
บทที่ 3 แบบฝึกหัดที่ 7 ค่ะ จุดประสงค์การเรียนรู้คือ สามารถใช้สำนวนเบื้องต้น
ในการแนะนำสถานที่ภายในโรงเรียนได้ แบบฝึกหัดที่ 7 คือกิจกรรมจับคู่
สนทนาตามบทบาทสมมติที่ได้รับ โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์โดยรวมที่เรียน
มาจากบทที่ 3 เพื่อแนะนำโรงเรียนให้กับแขกที่มาเยี่ยมชมโรงเรียนค่ะ ขอ
แนะนำตัวอย่างในการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้ค่ะ

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ★ บัตรภาพเรื่องสถานที่ในโรงเรียนที่ได้เรียนไปแล้วในบทที่ 3 (เช่น ภาพ
ห้องเรียน ภาพห้องสมุด เป็นต้น)
- ★ ภาพของอะกิโกะและภาพของแขกที่มาเยี่ยมชมโรงเรียน

ตัวอย่าง)

ภาพที่ตัวอย่างนี้สามารถใช้จาก CD คลังข้อสอบของ “อะกิโกะโดะโทะโมะ
ตะจิ” ข้อมูลสำหรับครูผู้ใช้ หรือดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ <http://minnanokyozai.jp/kyozai/home/ja/render.do> (みんなの教材サイト)

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ทบทวนชื่อของสถานที่ภายในโรงเรียนด้วยบัตรภาพ สามารถทำได้โดยติด
บัตรภาพไว้ที่กระดานดำ แล้วให้นักเรียนที่อยู่ใกล้ๆ กันดูภาพสถานที่ และ
ช่วยกันเช็คคำศัพท์ จากนั้นจึงให้นักเรียนทั้งห้องพูดชื่อของสถานที่
2. ทบทวนชื่อสถานที่ด้วยการให้ดูภาพที่ติดบนกระดานพร้อมกับตั้งคำถามด้วย
รูปประโยค 3 ประโยคนี้

- ① 「〈สถานที่〉に何かがありますか。— N(N1とN2/N1やN2)があります。」
(แบบฝึกหัดที่ 2)
- ② 「〈สถานที่〉にNがありますか。— はい、あります/いいえ、ありません。」
(แบบฝึกหัดที่ 3)
- ③ 「〈สถานที่・もの〉はどこですか。— (คำออกสถานที่・～階) です。」
(แบบฝึกหัดที่ 5)

เมื่อนักเรียนพูดคล่องแล้ว ให้นักเรียนลองเปลี่ยนเป็นฝ่ายถามคำถาม
เกี่ยวกับสถานที่ที่นักเรียนรู้จักดี เพื่อให้นักเรียนได้นึกถึงไวยากรณ์ที่เรียนมา
ในบทที่ 3

すぐに使える教室活動の紹介 (第2回)

バンコク日本文化センター

日本語指導助手

栄畑南美

みなさん、こんにちは。楽しく授業をしていますか。このコーナーで
は、忙しい先生の役に立つような、授業ですぐに使える教室活動を紹介
します。

今回は、「あきこと友だち」第3課の練習7の教室活動です。第3課の
目標は、非常に基本的な表現を使用して、自分の学校の施設や教室の
場所を案内できることですね。練習7は、第3課で学習した文法を総合
的に使用し、お客さんに学校の施設について説明するロールプレイで
す。以下、練習7の進め方の一例を紹介します。

【準備するもの】

- ★ 第3課で学習した学校の施設の絵カード(教室、図書館など)
- ★ あきこの絵と学校に来たお客さんの絵

例)

今回例として使用した絵は、「あきこと友だち」問題集のCDや、みん
なの教材サイト<http://minnanokyozai.jp/kyozai/home/ja/render.do> からダウンロードできます。

【進め方】

1. 学校の施設の絵カードで、施設名の復習をする。具体的には、黒板
に学校の施設の絵カードを貼り、近くの学生同士で絵カードを見な
がら施設名を確認する。それから、全員で施設名を言う。

2. 黒板に貼った学校の施設の絵カードを見ながら質問して、次の3パ
ターンの復習をする。

- ① 「〈場所〉に何かがありますか。— N(N1とN2/N1やN2)があります。」
(練習2)

- ② 「〈場所〉にNがありますか。— はい、あります/いいえ、ありません。」
(練習3)

- ③ 「〈場所・もの〉はどこですか。— (位置詞・～階) です。」(練習5)
慣れてきたら、学生からも学校の施設など学生がよく知っている場所
について質問させ、第3課の文法を思い出す。

3. อ่านการจับทบทวนสมมติทั้งหมดของแบบฝึกหัดที่ 7 แล้วติดภาพของอะกิโกะ และภาพของแขกที่มาเยี่ยมชมโรงเรียนบนกระดานดำ ให้บทสนทนาที่ 1 เป็นตัวอย่างในการคิดโครงสร้างของบทสนทนา (บทการสนทนาของ A และ B)

ตัวอย่างโครงสร้างบทสนทนาที่ 1

แขกที่มาเยี่ยมชมโรงเรียน (A) : すみません、「คำถาม」。
อะกิโกะ (B) : 「ตอบคำถาม」。
แขกที่มาเยี่ยมชมโรงเรียน (A) : (そうですか。) どうもありがとうございます。
います。

- ให้นักเรียนจับคู่กันคิดบทสนทนาของบททบทวนสมมติที่ 1, 2 และ 3
- จับกลุ่มจากคู่สนทนา 2 คู่ ให้เป็น 1 กลุ่ม จากนั้นแบ่งบททบทวนสมมติที่ 1-3 ให้แต่ละกลุ่มเพื่อลองพูดบทสนทนา และช่วยกันคิดว่าบทสนทนานั้นดีแล้วหรือไม่ อย่างไร
- ให้ตัวแทนในแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน พูดบทสนทนาให้เพื่อนทั้งห้องฟัง

3. 教科書練習7のロールカードを全体で読む。あきことお客さんの絵を黒板に貼り、ロールプレイ1を例に、AとBの会話の流れを全体で考える。以下は会話の流れのモデル。

お客さん (A) : すみません、「質問」。
あきこ (B) : 「答え」。
お客さん (A) : (そうですか。) どうもありがとうございます。

- ロールプレイ1、2、3をペアで考える。
- 2組のペアを1グループにして、各グループにロールプレイ1、2、3を割り振る。割り振られたロールプレイをグループ内で見せ合って、学生同士でいいかどうか検討する。
- グループ内から代表者2人が会話を発表する。

☆Point☆

- ไม่ควรให้อ่านการจับทบทวนสมมติแล้วคิดบทสนทนาในทันทีนะค่ะ ควรทบทวนก่อนว่ามีวิธีพูดในภาษาญี่ปุ่นอย่างไรบ้าง
- อย่าลืมประโยคขึ้นต้น「すみません」และประโยคลงท้าย「ありがとうございます」ด้วยนะค่ะ

☆Point☆

- いきなりロールカードを読んで会話を考えるのではなく、復習をしてどんな言い方ができるか思い出しておく。
- 最初の呼びかけ「すみません」と、最後の「ありがとうございます」も忘れずに。

เป็นอย่างไรบ้างคะสำหรับกิจกรรมในครั้งนี้ กิจกรรมจับคู่สนทนาตามบททบทวนสมมติของตำราอะกิโกะนี้ เป็นการทบทวนโดยรวมไวยากรณ์ที่เรียนในบทนั้นๆ มาใช้ค่ะ อยากให้อาจารย์ทุกท่านลองนำไปใช้ในการทบทวนควบคู่กับกิจกรรมอื่นๆ ดูนะค่ะ เมื่อนักเรียนสามารถพูดประโยคได้จริง ก็จะทำให้รู้สึกสนุกสนานค่ะ แล้วพบกันใหม่ค่ะ

いかがでしたか。「あきこと友だち」のロールプレイは、その課で学習した文法項目の総合的な練習になっていますので、復習しながらぜひ行ってみてくださいね。実際に会話ができると楽しいですよ。では、次回もお楽しみに。

สัมมนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นครั้งที่ 1 ประจำปี 2556

- วันเวลา : วันเสาร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2556 เวลา 9.00-12.00 น.
- สถานที่ : ห้องเรียน D และ E ณ เจแปนพาวนด์ชั้น กรุงเทพฯ
- หัวข้อ : “การดีไซน์รูปแบบการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Learning)”
วิทยากร : Professor Yoko TATEOKA, Graduate School of Japanese Applied Linguistics, Waseda University + มีล่ามแปลเป็นภาษาไทย
- อื่นๆ : วิธีสมัครเข้าร่วมสัมมนาหรืออื่นๆ จะประกาศให้ทราบทางเว็บไซต์และทางอีเมลตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน เป็นต้นไป

2013年度第1回日本語教育セミナーのご案内

- 日時 : 2013年11月16日(土)9時~12時
- 場所 : 国際交流基金バンコク日本文化センター D・E教室
- テーマ : 「協働の学びの場をデザインする」
講師 : 館岡洋子氏 (早稲田大学大学院日本語教育研究科教授)
※逐次通訳が付きます。
- その他 : 参加申し込み方法等は、9月13日(金)よりJFBKKウェブサイトとEメールでお知らせいたします。

บทความผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่น : มาพูดภาษาญี่ปุ่นกันเถอะ - สนทนาภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้นโดยนำเสนอสนทนามาใช้ -

JF 専門家寄稿: 日本語で話そう! ~ 会話の表現を 取り入れた初級日本語会話 ~

Ayako FURUUCHI
ผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่น
เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ
国際交流基金 日本語専門家
(バンコク日本文化センター)
古内綾子

เปิดเทอมมาได้ 3 เดือนแล้วนะคะ คิดว่าคงจะมีผู้ที่เริ่มเรียนภาษาญี่ปุ่น และอาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่นอยู่มากมายหลายแห่ง ทุกคนที่กำลังเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ก็คงอยากจะพูดภาษาญี่ปุ่นได้กันใช่ไหมคะ แต่ก็คงจะมีผู้เรียนที่คิดว่า “เพิ่งเริ่มเรียนเอง จะให้พูดก็คงจะยาก...” หรืออาจจะมียาจารย์ผู้สอนคิดว่า “ถึงจะฝึกพูดกันอยู่ก็ตาม แต่จะให้พูดกับคนญี่ปุ่นจริงๆ คงลำบาก” แต่รู้ไหมว่า เพียงแค่ฝึกสำนวนในการสนทนาง่ายๆ ก็สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสนทนาได้ค่ะ สิ่งสำคัญคือ “การพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนา” และ “กลยุทธ์ในการสนทนา” ในครั้งนี้เราจะมาพูดถึงสองเรื่องนี้กันค่ะ

1. สำนวนในการสนทนา (1) : การพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนา

ปกติแล้วในการสนทนาจะมีผู้พูดและผู้ฟัง มาดูตัวอย่างบทสนทนาที่ 1 ด้านล่างกันค่ะ

ตัวอย่างที่ 1

A : คุณ B แถวนี้มีร้านอาหารเปิดใหม่ล่ะ

B : ...

A : ได้ยินว่าเป็นอาหารสเปน

B : ...

A : ตอนนี้อย่างไรเปิดใหม่

B : ...

A : ก็เลยลด 50%

B : ...

A : คงจะยุ่ง ใช่ไหมคะ... จั๊น คราวหน้าล่ะกัน...

A เป็นผู้พูด ส่วน B เป็นผู้ฟัง B ตั้งใจฟังเรื่องที่ A พูดอยู่ แต่ตนเองไม่พูดอะไรเลย ถ้าหากทุกคนเป็น A จะรู้สึกอย่างไรคะ A อาจจะคิดว่า B ไม่ได้ฟังฉันพูด ไม่ค่อยสนใจเรื่องที่ฉันพูด แล้วการสนทนาที่จบลงแบบในตัวอย่างที่ 1 ก็เป็นไปได้ เอาล่ะ หากเป็นบทสนทนาเดียวกันในตัวอย่างที่ 2 จะเป็นอย่างไร

ตัวอย่างที่ 2

A : คุณ B แถวนี้มีร้านอาหารเปิดใหม่ล่ะ

B : อ้อ อย่างจันทร

A : ได้ยินว่าเป็นอาหารสเปน

B : ค่ะ

A : ตอนนี้อย่างไรเปิดใหม่

B : อืม

A : ก็เลยลด 50%

B : ค่ะดีจัง

A : ถ้าจันไปทานด้วยกันไหมครับ

B : ก็ดีเหมือนกันค่ะ ไปกันเถอะ

新学期が始まってもう3カ月。新しく日本語を勉強し始めた人、そんな学生に日本語を教えている先生方も大勢いらっしゃると思います。せっかく勉強しているのだから、日本語で話せるようになりたいと思う人も多いはずですが、「まだ始めたばかりだし、話すのはちょっと...」という学生や、「話す練習はしているけど、実際に学生が日本人と話すのは難しいです!」という先生方もいるのではないのでしょうか。でも、簡単な会話の表現をちょっと練習すると、日本語を使って話すことはできるのです! ポイントは、「あいづち」と「会話のストラテジー」。今回はこの二つについて考えてみたいと思います。

1. 会話の表現(1): あいづち

私達が普段会話をしている時、そこには、話をしている人(=話し手)と聞いている人(=聞き手)がいます。下の【例①】を見てください。

【例①】

A : Bさん。この近くに新しいレストランができましたよ!

B : ...。

A : スペイン料理だそうです。

B : ...。

A : 今は、オープンしたばかりだから、

B : ...。

A : 50%オフなんです、

B : ...。

A : いそがしい、です、よね...。じゃ、また今度~。

Aさんが話し手で、Bさんが聞き手です。Bさんはちゃんと話を聞いているのですが、何も話しません。もし、皆さんがAさんだった場合、どんな気持ちになるでしょうか。Aさんは「Bさんは、私の話は聞いてないな。あまり興味がないのかな。」と思って、【例①】のように会話が終わってしまうかもしれません。では、同じ会話でも【例②】のようだったらどうでしょうか。

【例②】

A : Bさん。この近くに新しいレストランができましたよ!

B : そうなんですか。

A : スペイン料理だそうです。

B : はい。

A : 今は、オープンしたばかりだから、

B : ええ、

A : 50%オフなんです、

B : お得ですね。

A : よかったら、いっしょに行きませんか。

B : いいですね。行きましょう。

ถ้าการสนทนาเป็นไปเช่นนี้ A และ B คงจะไปทานข้าวที่ร้านอาหารนั้น เป็นแน่ ระหว่างบทสนทนาในตัวอย่างที่ 1 และ 2 นั้นต่างกันอย่างไรคะ คำตอบก็คือมี “การพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนา” หรือไม่นั่นเอง

“อ้อ อย่างงั้นหรือ” “คะ” “อืม” ที่ B พูดนั้นแสดงว่ากำลังฟังอยู่ หรือเข้าใจในเรื่องที่ผู้พูดพูดอยู่ เราเรียกคำเหล่านี้ว่า “การพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนา” (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า *あいづち*) คนญี่ปุ่นมักจะพูดรับเป็นช่วงๆ ในการสนทนา ดังนั้นหากไม่มีคำเหล่านี้เหมือนในตัวอย่างที่ 1 จะรู้สึกเป็นกังวลว่าผู้ฟังไม่ได้ฟังสิ่งที่เราพูด ในบทสนทนาภาษาญี่ปุ่นนั้นผู้ฟังไม่ได้มีหน้าที่ฟังอย่างเดียว หากแต่มีการพูดตอบรับเป็นช่วงๆ เช่น “คิดดีจังเลย” “ดีเหมือนกันนะ” เรียกได้ว่ามีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างกระตือรือร้น คำที่ใช้พูดตอบรับเป็นช่วงๆ เช่น “คะ” “หรือคะ” เป็นสำนวนง่ายๆ แต่หากไม่มีคำเหล่านี้ ผู้พูดจะรู้สึกสนทนาได้ยาก ดังนั้นการพูดตอบรับเป็นช่วงๆ จึงเป็นสำนวนที่สำคัญมากในภาษาญี่ปุ่น

ในการฝึกจับคู่สนทนา หรือแสดงบทบาทสมมติ ให้ลองใส่คำจำพวกนี้ เช่น “คะ ครับ” “หรือคะ” “อืมๆ” ลงไปในบทสนทนาดูนะคะ หากฝึกการใช้คำพูดตอบรับคู่สนทนาเป็นช่วงๆ ไปเรื่อยๆ พอถึงเวลาพูดกับคนญี่ปุ่นจริงๆ ก็จะสามารถใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

2. สำนวนในการสนทนา (2) : กลยุทธ์ในการสนทนา

ถึงแม้ว่าจะสามารถพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนาได้แล้ว อาจจะมีเหตุการณ์ เช่น มีคำศัพท์ที่ไม่รู้จักหรือฟังการออกเสียงไม่ชัด ทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่คนญี่ปุ่นพูด จึงไม่สามารถพูดตอบสนทนาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่ได้สนทนากับเจ้าของภาษาเป็นครั้งแรก ถึงจะเป็นไวยากรณ์หรือคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วแต่อาจจะไม่ชินกับสำเนียงหรืออาจจะตื่นเต้น จึงทำให้ฟังไม่ออกว่าพูดอะไร ในสถานการณ์เช่นนั้นสามารถใช้สำนวน “ย้อนถาม” ได้

ตัวอย่างที่ 3 ย้อนถาม

- 1 A: すみません。しつれいですが、お名前は。
2 B: ふるうちひまりです。
3 A: ふ、る... ↑
4 B: ふ、る、う、ち、ひ、ま、りです。
5 A: ふるうちひまりさんですか。
6 B: はい、そうです。

ตัวอย่างที่ 4 ~は何ですか

- 1 A: 趣味(しゅみ)は何ですか。
2 B: 読書(どくしょ)です。
3 A: どくしょ...? どくしょは何ですか。
4 B: 本を読みます。
5 A: ああ、そうですか。

(A: ผู้เรียน B: เจ้าของภาษา)

ลองดูตัวอย่างที่ 3 นะคะ A ถามชื่อ B แต่ฟังไม่ออก จึงพูดทวนเฉพาะส่วนที่ฟังออกแล้วยกเสียงขึ้น (3A) B จึงพูดซ้ำๆ อีกครั้ง (4B) จากนั้น A พูดทวนสิ่งที่ได้ฟังอีกครั้งเพื่อเช็คว่าคุณถูกหรือไม่ (5A) การได้ตอบสนทนาเช่นนี้ทำให้ A สามารถฟังชื่อ B ได้ ตัวอย่างที่ 3 นี้ เป็นบทสนทนาที่มีสถานการณ์

たぶん、このように話して、AさんとBさんは一緒にレストランに行くことになるでしょう。では、【例①】と【例②】は何が違うのでしょうか。それは、「あいづち」があるかないかです。

Bさんが話している「そうなんですか」「はい」「ええ」など、聞いていることや理解していることなどを表す発話を「あいづち」と言います。日本人はよくあいづちを打って会話を進めているので、【例①】のようにあいづちがないと「聞いていないのかな」と少し不安に感じてしまいます。日本語の会話では、聞き手はただ聞いているだけの存在ではなく、あいづちを打ったり、「お得ですね」「いいですね」などコメントを言ったり、非常に積極的に会話に関わっています。特にあいづちは「はい」「そうですか」など非常に簡単な表現ですが、これがないと話し手は話しづらく感じます。あいづちは日本語の会話において、非常に重要な表現なのです。

普段のロールプレイやペアの会話練習の時から、ぜひ、「はい」「そうですか」「うんうん」などの簡単なあいづちを取り入れてみてください。日本語であいづちを打つ練習を繰り返し行うことで、実際に日本人と会話をする時、自然に使えるようになっていきますよ。

2. 会話の表現(2): 会話のストラテジー

さて、会話の中であいづちが打てるようになっても、知らない言葉や聞き取りにくい発音のために、日本人の言ったことがわからずきず、話を続けることができないということがあると思います。特に、学習者が初めて母語話者と話す時は、勉強したことがある文法や言葉であっても、その発音に慣れていなかったり、緊張したりして聞き取れないということがあると思います。そんな時に使えるのが「聞き返し」の表現です。

【例③ 繰り返す】

- 1 A: すみません。しつれいですが、お名前は。
2 B: ふるうちひまりです。
3 A: ふ、る... ↑
4 B: ふ、る、う、ち、ひ、ま、りです。
5 A: ふるうちひまりさんですか。
6 B: はい、そうです。

【例④ ~は何ですか】

- 1 A: 趣味は何ですか。
2 B: 読書です。
3 A: どくしょ...? どくしょは何ですか。
4 B: 本を読みます。
5 A: ああ、そうですか。

(A: 学習者 B: 母語話者)

【例③】の会話を見てください。AはBに名前を聞きましたが、聞き取ることができなかったため、聞き取れたところまでを繰り返し、かつ語尾を上げて話します(3A)。すると、Bは少しゆっくり繰り返して話します(4B)。そして、Aは聞き取った言葉をもう一度繰り返して、それが

เป็นการถามชื่อ น่าจะสามารถฝึกได้ตั้งแต่วันที่เริ่มเรียนภาษาญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามเมื่อต้องการถามคำที่ฟังไม่ทันจะมีสำนวน “すみません、もう一度言っただけませんか。” (ขอโทษค่ะ กรุณาพูดอีกครั้งได้ไหมคะ) ซึ่งมีการใช้คำสุภาพ และรูปคำสุภาพนี้จะเรียนในช่วงปลายของการเรียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น สำนวน “～ていただけませんか” เป็นสำนวนที่สุภาพและเหมาะสมมาก แต่หากผู้เรียนยังไม่รู้จักสำนวนนี้ ก็สามารถใช้การพูดซ้ำแบบตัวอย่างที่ 3 ก็สามารถทำให้คู่สนทนาพูดทวนให้ฟังได้

จากนั้นลองมาดูตัวอย่างที่ 4 กันค่ะ A ถาม B เรื่องงานอดิเรก (1A) B ตอบว่า “読書” ซึ่ง A ไม่รู้ความหมาย จึงใช้สำนวน “～は何ですか” (3A) ถาม B ให้อธิบายความหมาย (4B) รูปประโยค “～は何ですか” ที่ใช้ในที่นี่คือ รูปประโยค “あれは何ですか。” ที่ส่วนใหญ่ใช้เรียนกันตอนต้น แต่ก็สามารถใช้ถามความหมายอย่างที่ได้เห็นนี้ได้ ถึงแม้จะไม่ได้เรียนสำนวนที่ใช้ถามความหมายโดยตรงอย่าง “すみません。「読書」は何という意味ですか。” ก็สามารถใช้สำนวนง่ายๆ ใ้ถามความหมายได้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 3 และตัวอย่างที่ 4 เป็นสำนวนที่ง่ายมาก ในกรณีที่มีปัญหาในการสื่อสาร あいづち ถือเป็นความสามารถที่สำคัญที่จะช่วยให้สื่อสารในสถานการณ์จริงได้ ความสามารถเช่นนี้เราเรียกว่า “ความสามารถทางกลยุทธ์” ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในความสามารถทางการสื่อสารอื่นๆ ได้แก่ “ความสามารถทางไวยากรณ์” “ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม” และ “ความสามารถในการสนทนา” การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ แต่การใช้ภาษาญี่ปุ่นที่เรียนมาให้สื่อสารได้อย่างราบรื่นนั้น การฝึกฝนกลยุทธ์ในการสนทนาจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

3. ท้ายนี้

“การพูดรับเป็นช่วงๆ ขณะฟังคู่สนทนา (あいづち)” และ “กลยุทธ์ในการสนทนา” ที่แนะนำมานี้ ได้ปฏิบัติอยู่จริงในคอร์สอบรมครูเพื่อสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (คอร์สอบรมชินคิ) ของเจแปนฟาวนด์ชัน กรุงเทพฯ หลังจากเริ่มคอร์สอบรมดังกล่าวนี้ได้ประมาณ 1 เดือนครึ่ง จะเริ่มกิจกรรมการฝึกสนทนากับอาสาสมัครชาวญี่ปุ่น ถ้าพูดถึงในแง่ตำราอะก็โกะ การใช้ あいづち จะอยู่ในช่วงที่เรียนจบบทที่ 2 เรื่อง “การแนะนำตนเอง” ขณะทำกิจกรรม ผู้เรียนคอร์สอบรมนี้พูดอยู่ตลอดเวลาว่า “ตื่นเต้นจัง” “เกร็งจัง” แต่การเตรียมฝึกสำนวนเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าก่อนเพื่อนำไปใช้ในเวลาที่ “ถ้าฟังภาษาญี่ปุ่นไม่ออก ใช้สำนวนนั้นดีกว่า” “จำสำนวนนี้ไปใช้เวลาไม่เข้าใจความหมาย” สามารถเตรียมล่วงหน้าได้ ดังนั้น ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งผู้สอน แม้จะไม่รู้ไวยากรณ์หรือคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นก็สามารถสนทนาด้วยภาษาญี่ปุ่นได้แน่นอน ลองนำสำนวนเหล่านี้ไปฝึกใช้ในชั่วโมงเรียนภาษาญี่ปุ่นกันดูนะคะ

正しいかどうかを確認しています(5A)。このようなやりとりをすることで、Aは確実にBの名前を聞くことができます。【例③】は名前を尋ねるという場面の会話で、日本語を勉強し始めたその日に練習することもあるのではないのでしょうか。一方、聞き取れなかった言葉を聞き返すためには「すみません、もう一度言っただけませんか。」という表現がありますが、この表現には敬語(「～ていただけませんか」)が含まれていて、初級レベルの日本語では後半に学びます。「～ていただけませんか」という表現は非常に丁寧で適切ですが、この表現を知らなくても、【例③】のように、聞き取ったことを繰り返せば(3A)、相手に繰り返しを促すことができるのです。

次に【例④】を見てみましょう。AはBに興味を聞きます(1A)が、Bの答えの「読書」の意味が分かりません。そこで、「～は何ですか」という表現を使って、意味を聞いて(3A)、その意味を説明してもらうことができます(4B)。ここで使われている「～は何ですか」という文型は「あれは何ですか。」という型で日本語学習の始めに勉強することが多いと思います。でも、このように「意味を聞く」という使い方もできる表現です。「すみません。「読書」は何という意味ですか。」という表現を勉強していなくても、このような簡単な表現で意味を確認することはできるのです。

【例③】と【例④】の表現は、非常に簡単ですが、コミュニケーションに不具合が生じた時にこのような表現を使えることは、実際のコミュニケーション場面では非常に重要な能力です。このような能力を「ストラテジー能力」と言い、「文法能力」「社会言語能力」「談話能力」と並ぶコミュニケーション能力の一つに挙げられています。文法を正しく使えることも重要ですが、勉強した日本語を使ってコミュニケーションを円滑に進めるためには、ストラテジーの練習をすることも必要だと思います。

3. 最後に

実は、今回ご紹介した「あいづち」と「会話のストラテジー」の練習は、バンコク日本文化センターで行われている新規研修の会話授業で実際に行っている練習です。新規研修では日本語を勉強し始めて1か月半で、日本人のボランティアと会話をする活動が始まります。『あきこと友だち』の教科書でいえば、第2課「自己紹介」を勉強し終わったところです。研修を受けている学習者はとてもドキドキ!「緊張!緊張!」と言いながら、活動しています。でも、この会話の表現を事前に練習して取することで、「もし日本語が聞けなかったら、あの表現を使ってみよう。」「意味が分からない時のために、この表現だけはおぼえよう。」と準備をすることができます。そして、教師の力を借りずに自分だけでコミュニケーションをとっています。日本語の文法がわからなくても、言葉を知らなくても、日本語で話すことはできるはず!ぜひ、このような練習を授業で取り入れてみてください。

หนังสืออ้างอิง

- 堀口純子(2005)『日本語教育と会話分析』
- 国際交流基金(2007)『国際交流基金日本語教授法シリーズ6 話すことを教える』
- 小池真理他(2007)『聞く・考える・話す 留学生のための初級にほんご会話』
- 大森雅『日本語ジャーナル2002年5月号』「知ってトクする! 日本文化 あいづち」p32-37

【参考文献】

- 堀口純子(2005)『日本語教育と会話分析』
- 国際交流基金(2007)『国際交流基金日本語教授法シリーズ6 話すことを教える』
- 小池真理他(2007)『聞く・考える・話す 留学生のための初級にほんご会話』
- 大森雅『日本語ジャーナル2002年5月号』「知ってトクする! 日本文化 あいづち」p32-37

อาจารย์ทุกท่านกำลังออกข้อสอบอยู่หรือเปล่าคะ คิดันคิดว่าอาจารย์เกือบทุกท่านกำลังออกข้อสอบอยู่ เวลาออกข้อสอบต้องระวังเรื่องอะไรบ้างคะ ตั้งแต่ฉบับนี้ไปจะขอเสนอสิ่งสำคัญเกี่ยวกับการออกข้อสอบ เมื่อพูดถึง การสอบ คงมีการสอบหลากหลายประเภทและวิธีการทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสอบ ทั้งการสอบที่มีในแต่ละโรงเรียนและการสอบที่มีผู้เข้าสอบทั่วโลกอย่างเช่น การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ การสอบก็ไม่ได้มีแต่การสอบข้อเขียนเท่านั้น ยังมีการสอบสนทนาเพื่อประเมินความสามารถในการพูดอีกด้วย

■ วัตถุประสงค์และประเภทของการสอบ

เรามาทบทวนความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการสอบถึงวัตถุประสงค์และบทบาทของการสอบว่ามีอย่างไร เริ่มจากการสอบแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือการสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test) กับ การสอบแบบสมรรถภาพ (proficiency test) กล่าวกันว่าการสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test) เป็นการสอบวัดความรู้ของการเรียน ส่วนการสอบแบบสมรรถภาพ (proficiency test) เป็นการสอบวัดความสามารถของการเรียน การสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการสอบที่ใช้วัดว่าผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ถูกต้องหรือไม่ และสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ การสอบที่อาจารย์ทุกท่านใช้เป็นประจำที่โรงเรียนจะตรงกับ การสอบประเภทนี้ ส่วนการสอบแบบสมรรถภาพเป็นการสอบที่ใช้วัดว่าผู้เรียนมีความสามารถในระดับใดของมาตรฐานความสามารถทางภาษา เช่น การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น

ต่อไปจะขอแนะนำการแบ่งประเภทการสอบจากมุมมองการนำผลการสอบนั้นไปใช้อย่างไร ในที่นี้จะขอแนะนำ 3 ประเภท ดังนี้

1. การสอบแบบ diagnostic test (แบบวินิจฉัย) เป็นการสอบเพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียนในเวลานั้นว่าอยู่ในระดับใด

ตัวอย่าง placement test การทดสอบความสามารถเพื่อจัดลำดับชั้นเรียน

2. การสอบแบบ formative test เป็นการสอบเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนว่าผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนในช่วงการเรียนได้หรือไม่ เข้าใจเนื้อหาที่เรียนหรือไม่ และเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนการสอน

ตัวอย่าง การทดสอบคั่นใจ การสอบย่อยแต่ละบทเรียน เป็นต้น

3. การสอบแบบ summative test เป็นการสอบประเมินผลสรุปรวมเพื่อประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยอย่างไรในการเรียนปลายภาคเรียนและการเรียนปลายปีการศึกษา โดยประเมินจากผลคะแนนสอบหรือการสอบผ่านเกณฑ์หรือไม่

ตัวอย่าง การสอบปลายภาคเรียน

นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งการสอบเป็นอีก 2 ประเภทคือ การสอบแบบปรนัย (objective test) กับ การสอบแบบอัตนัย (subjective test) การสอบที่ผู้ตรวจข้อสอบไม่ได้ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวในการตรวจข้อสอบคือการสอบแบบปรนัย ส่วนการสอบที่คะแนนเปลี่ยนไปโดยขึ้นอยู่กับผู้ตรวจข้อสอบคือการสอบแบบอัตนัย ตัวอย่างที่ชัดเจนของการสอบแบบแรกคือการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นที่ให้เลือกคำตอบ 1 คำตอบจากตัวเลือกที่เป็นตัวเลข 4 ตัว การสอบวัดความสามารถการพูดการเขียนของผู้เรียนเช่น การสอบสนทนา การสอบเรียงความ ถือเป็น การสอบแบบอัตนัยที่ผลของคะแนนจะสูงหรือต่ำนั้นขึ้นอยู่กับผู้ตรวจข้อสอบ

ข้อสอบที่อาจารย์ออกเป็นการสอบแบบใดคะ คิดว่าอาจารย์ส่วนมากคงออกข้อสอบเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนและแบบประเมินผลสรุปรวม และคงจะใช้วิธีการตอบข้อสอบแบบปรนัยหรือแบบอัตนัยอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อสอบ

ในฉบับต่อไป มาดูในรายละเอียดของการออกข้อสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์กันนะคะ

เรื่องเล่าจากอาเบะจัง あべちゃんのお話

การออกข้อสอบที่ดี よいテストを作るには

みなさんはテストを作っていますか。ほとんどの先生がテストを作っていると思います。テストを作るときに、どのようなことに気をつけていますか。今号から、みなさんに知っておいてもらいたいテストに関する大事なポイントを紹介しようと思います。一口にテストと言っても、その目的によって様々な種類や方法があります。それぞれの学校で行うテストもあれば、日本語能力試験のように世界中の人が受けるテストもあります。また、筆記テストだけでなく実際に話す力をはかる会話テストもあります。

■ テストの目的と種類

テストの目的や機能にどのようなものがあるか、基本的なことから確認してみましょう。まず、テストは、到達度テスト (achievement test) と熟達度テスト (proficiency test) の2つに分けることができます。到達度テストは学力テスト、熟達度テストは能力テストとも言われることもあります。到達度テストは、学習者が授業で習ったことを正しく理解しているか、適切に使えるようになっているかを測るテストです。ふだん学校でしているテストがこれに当たります。一方、熟達度テストは、言語能力をある基準に即してどのレベルであるかを測るテストです。日本語能力試験がその代表的なものです。

次に、テストの結果をどのように使うかという観点からの分類を紹介します。ここでは、以下の3つを紹介します。

1. その時の学習者の能力がどのぐらいかを調べるためのテスト (診断的評価)

例) 能力別にクラス分けをするためのプレースメントテスト

2. 授業で教えたことを覚えているか、内容がわかっているかを調べ、教え方や学習者の指導に活かすためのテスト (形成的評価)

3. 学期末や学年末に学習目標がどのぐらい達成できたかを知り、成績の決定や可否の判定に使うテスト (総括的評価)

例) 期末テスト

さらに、テストは、客観テストと主観テストという2つに分けられます。採点に採点者の主観が入らないものが客観テスト、採点者の主観によって点数が変わるものが主観テストです。前者の代表的なものは、答えを4つの数字の中から選ぶ日本語能力試験です。会話テストや作文など、学習者の話す力や書く力を測るテストは、採点者によって点数が変わる主観テストです。

みなさんが作っているテストはどんなテストですか。形成的評価と総括的評価のために到達度テストを作っている先生が多いと思います。また、問題によって客観テストと主観テストのどちらかの解答法を使っているのではないのでしょうか。

次号では、教師が作る到達度テストについてもう少し詳しく見ていきます。

参考文献

石田敏子(1992)『入門日本語テスト法』大修館書店

根岸雅史・東京都中学校英語教育研究会(2007)『コミュニケーション・テストへの挑戦』三省堂

แนะนำสื่อการสอน 教材紹介

ในครั้งนี ขอแนะนำตำรา『絵で導入・絵で練習』 แม้จะเป็นตำราที่พิมพ์ออกมานานแล้วก็ตาม แต่ยังเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นได้ดี โดยเฉพาะอาจารย์ที่ต้องการใช้ภาพเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนหรือเพื่อฝึกอุปประโยค แต่ไม่ค่อยสันทัดในการวาดภาพหรือไม่ค่อยมีเวลาในการค้นหาภาพที่เหมาะสมกับอุปประโยคนั้นๆ ตำราเล่มนี้อาจเป็นตัวช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

เนื้อหาของตำราประกอบด้วย

- 1 ภาพวาดสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียน
- 2 อุปประโยคตัวอย่างสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียน
- 3 ตัวอย่างและคำอธิบายวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน
- 4 ภาพวาดตัวอย่างอุปประโยคพื้นฐาน 9 อุปประโยค
- 5 อุปประโยคตัวอย่างสำหรับฝึกใช้อุปประโยค

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือ มี “ชุดภาพวาด” และ “ชุดภาพสำหรับการนำเสนออุปประโยคและการฝึกอุปประโยค” แบ่งตามหัวข้อไวยากรณ์ขั้นต้น 65 หัวข้อพร้อมภาพประกอบทั้งหมด 650 ภาพ ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลดภาพจากซีดีรอมที่แทรกอยู่ในเล่มได้และยังสามารถนำไปปรับใช้กับหัวข้อไวยากรณ์อื่นได้ตามความเหมาะสมอีกด้วย

ชื่อหนังสือ
ชื่อผู้แต่ง

ชื่อสำนักพิมพ์
ISBN
พิมพ์ครั้งที่ 1
ราคาเล่มละ

『絵で導入・絵で練習』
足立章子(ADACHI Akiko)、
梅田康子(UMEDA Yasuko)、
亀田仁(KAMEDA Hitoshi)
齋藤伸子(SAITO Nobuko)、
斉藤祐美(SAITO Yumi)、
鶴田優(TSURUDA Yu)

凡人社
4-89358-576-2
ตุลาคม 2004
2,800 เยน

อาจารย์ท่านใดที่สนใจหนังสือข้างต้นนี้ สามารถขอยืมได้ที่ห้องสมุดเจแปนฟาว์เดชั่น กรุงเทพฯ